

Ocena Sejmu VIII kadencji i oczekiwania wobec nowego

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Po październikowych wyborach parlamentarnych ukonstytuował się nowy Sejm (IX kadencji) i Senat (X kadencji). W listopadowym badaniu¹ (a więc już po pierwszych posiedzeniach obu izb w nowym składzie) zapytaliśmy Polaków, jak oceniają cztery lata funkcjonowania Sejmu VIII kadencji, a także czego oczekują od funkcjonowania niższej izby parlamentu w najbliższych latach.

OCENA SEJMU VIII KADENCJI

W porównaniu z poprzednimi kadencjami Sejmu opinie o działalności Sejmu VIII kadencji (notowane przez CBOS co miesiąc) były stosunkowo dobre. Odsetek ocen negatywnych systematycznie spadał, a w ostatnim pomiarze – co niezmiernie rzadkie – przeważały oceny pozytywne².

Ten relatywnie dobry stosunek badanych do Sejmu VIII kadencji znajduje potwierdzenie w całościowej ocenie jego działalności, o którą prosiliśmy ankietowanych w listopadowym badaniu. Jedna czwarta respondentów (25%) uważa, że poprzedniemu Sejmowi udało się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw. Największa grupa – 42% – jest zdania, że dużo zrobił, ale też wiele kwestii zaniedbał. Jedynie 13% badanych ocenia, że Sejm VIII kadencji praktycznie nic nie zrobił, a jeszcze mniej (11%) uważa, że jego działalność była dla Polski szkodliwa.

Trzeba zauważyć, że są to wyniki zdecydowanie lepsze niż w przypadku wcześniejszych Sejmów (pomiarzy były przeprowadzane w różnych momentach kadencji). W porównaniu z poprzednim Sejmem (o jego ocenę prosiliśmy respondentów w połowie kadencji) notujemy bardzo dużą zmianę: odsetek badanych uważających Sejm za skuteczny wzrósł ponad ośmiokrotnie (z 3% do 25%). Jednocześnie częstość odpowiedzi wskazujących, że Sejm praktycznie nic nie zrobił, spadła z 43% do 13%.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (354) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 7–17 listopada 2019 roku na liczącej 944 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Oceny działalności parlamentu, prezydenta i PKW”, listopad 2019 (oprac. M. Feliksiak).

Oceny pracy Sejmu VIII kadencji można więc uznać za nietypowe – bardzo oddalone od dotychczas notowanych.

TABELA 1

Ocena działalności Sejmu od początku kadencji do momentu badania*	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:										
	II kadencji		III kadencji	IV kadencji			V kadencji	VI kadencji		VII kadencji	VIII kadencji
	VII 1996	VIII 1997	XI 1999	XI 2002	XII 2003	V 2005	III 2007	IX 2009	X 2011	X 2013	XI 2019
w procentach											
Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	6	8	4	5	2	1	2	2	5	3	25
Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	50	58	55	47	42	30	28	41	50	40	42
Praktycznie nic nie zrobił – najważniejsze dla kraju sprawy nadal są nierozwiązane	32	23	35	37	48	51	54	44	34	43	13
Jego działalność była szkodliwa dla kraju**	-	-	-	-	-	8	7	5	2	7	11
Trudno powiedzieć	12	11	6	12	8	10	9	8	9	7	9

* W tegorocznym pomiarze pytanie brzmiało: „Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Sejmu VIII kadencji w ciągu czterech lat jego urzędowania?”

** Do maja 2005 w zestawie odpowiedzi nie uwzględniano kategorii „Jego działalność była szkodliwa dla kraju”

Opinia o poprzednim Sejmie jest powiązana z poglądami politycznymi. Dobrze oceniają go przede wszystkim badani deklarujący, że w hipotetycznych wyborach zagłosowaliby na KW Prawo i Sprawiedliwość. Potencjalni wyborcy KW Konfederacja Wolność i Niepodległość, a także KW Polskie Stronnictwo Ludowe najczęściej mają zdanie ambiwalentne – Sejm VIII kadencji wiele zrobił, ale też dużo zaniedbał. Najbardziej krytyczne nastawienie deklarują ankietowani, którzy oddaliby głos na KKW Koalicja Obywatelska lub KW Sojusz Lewicy Demokratycznej: ponad jedna trzecia z nich uważa, że działalność Sejmu VIII kadencji była dla Polski szkodliwa.

Zależność tę można także odwrócić: badani dobrze oceniający działalność poprzedniego Sejmu częściej skłonni są głosować na KW Prawo i Sprawiedliwość, a oceniający ją gorzej – na partie opozycyjne.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty	Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Sejmu VIII kadencji w ciągu czterech lat jego urzędowania?				
	Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	Praktycznie nic nie zrobił – najważniejsze dla kraju sprawy są nadal nierozwiązane	Jego działalność była szkodliwa dla kraju	Trudno powiedzieć
	w procentach				
KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz'15)	10	51	20	8	11
KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Porozumienie, SP)	54	40	2	0	5
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Wiosna, Lewica Razem)	3	32	24	35	7
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	2	81	10	5	3
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	1	34	24	38	3
Niezdecydowani, na kogo głosować	16	54	3	9	17
Nieplanujący udziału w wyborach	16	42	20	3	20

OCZEKIWANIA WOBEC SEJMU IX KADENCJI

W listopadowym badaniu interesowało nas także, czego badani spodziewają się po nowo wybranym Sejmie IX kadencji. Nieco ponad połowa ankietowanych (53%) przewiduje, że będzie on taki sam jak poprzedni, a mniej więcej jedna czwarta (27%) uważa, że może być lepszy.

Identycznie brzmiące pytanie zadawaliśmy Polakom na początku każdej kadencji Sejmu, począwszy od roku 1991. Na tle wcześniejszych pomiarów może się wydawać, że poziom optymizmu dotyczącego nowej izby niższej parlamentu nie jest zbyt wysoki. Odsetki ankietowanych spodziewających się poprawy były zazwyczaj wyższe. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że odpowiedzi proponowane badanym są relatywne – przeciwstawiają nowy Sejm poprzedniemu. Sejm VIII kadencji oceniany jest dobrze – a więc odpowiedź, że nowy będzie taki sam, można często traktować jako raczej pozytywną.

TABELA 3

Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu								
	I kadencji	II kadencji	III kadencji	IV kadencji	V kadencji	VI kadencji	VII kadencji	VIII kadencji	IX kadencji
	X 1991	IX 1993	IX 1997	X 2001	X 2005	XI 2007	XII 2011	XI 2015	XI 2019
	w procentach								
Lepszy	37	42	38	48	37	58	20	39	27
Taki sam	23	25	22	25	36	19	48	22	53
Gorszy	15	9	15	8	8	7	21	23	6
Trudno powiedzieć	25	25	26	19	19	16	11	16	14

Opinię, że nowo wybrany Sejm będzie lepszy od poprzedniego, relatywnie częściej niż inni wyrażają badani mieszkający w mniejszych miejscowościach, gorzej wykształceni, częściej uczestniczący w praktykach religijnych i deklarujący prawicowe poglądy polityczne (zob. tabelę aneksową 2).

Najbardziej optymistyczni wobec nowego Sejmu są potencjalni wyborcy KW Prawo i Sprawiedliwość (39% z nich uważa, że będzie on lepszy od poprzedniego, a 47% - że będzie taki sam) oraz KW Konfederacja Wolność i Niepodległość (36% spodziewa się poprawy funkcjonowania Sejmu). Z kolei opinię, że Sejm IX kadencji będzie gorszy od poprzedniego, najczęściej wyrażają badani skłonni oddać głos na KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (15%). Jest to o tyle interesujące, że w Sejmie VIII kadencji nie zasiadali przedstawiciele ugrupowań zjednoczonych w tym Komitecie, a teraz weszli do izby niższej parlamentu.

TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm, będzie lepszy, taki sam, czy też gorszy od poprzedniego?			
	Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz'15)	26	61	4	9
KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Porozumienie, SP)	39	47	2	12
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Wiosna, Lewica Razem)	14	64	15	7
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	36	48	9	7
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	14	69	9	8
Niezdecydowani, na kogo oddaliby głos	15	48	2	35
Nieplanujący udziału w wyborach	22	48	7	23

Badanych pytaliśmy także o ich przewidywania dotyczące konkretnych wymiarów pracy nowego Sejmu w porównaniu z dotychczasowymi. W przypadku większości stwierdzeń oczekiwania te są zbalansowane: porównywalne odsetki badanych spodziewają się poprawy, co na nią nie liczą.

Znaczna część ankietowanych (43%) jest przekonana, że Sejm lepiej niż w poprzedniej kadencji będzie reprezentował interesy społeczeństwa (przeciwnego zdania jest 30% respondentów). Nieco mniejszy odsetek badanych uważa, że będzie podejmował bardziej trafne decyzje (40%) oraz że będzie lepiej reprezentował różnorodność wyznawanych w społeczeństwie wartości i przekonań (39%). Liczba respondentów zgadzających się i niezgadających ze stwierdzeniem, że nowy Sejm będzie działał sprawniej i skuteczniej niż poprzedni, jest identyczna (36%). Z kolei w przypadku opinii, że Sejm IX kadencji będzie się cieszył większym autorytetem społecznym niż Sejm VIII kadencji, przeważa sceptycyzm (zgadza się z nią 35% ankietowanych, a nie zgadza – 40%).

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, nowo wybrany Sejm w porównaniu z Sejmem poprzedniej kadencji będzie:

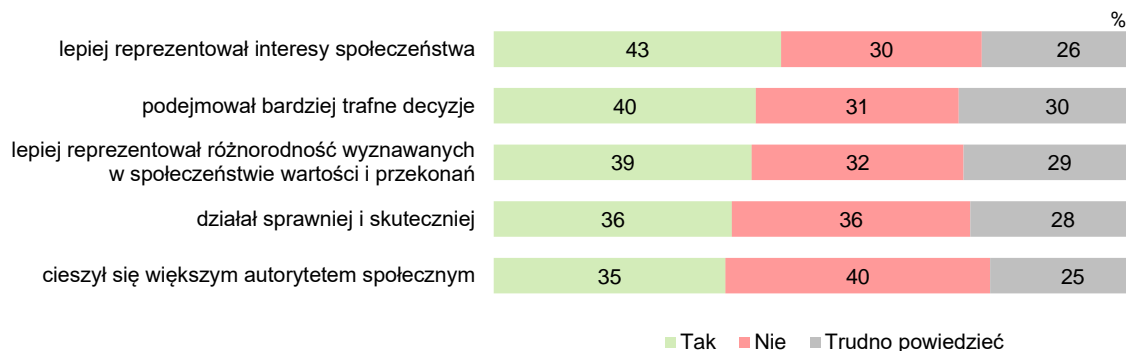

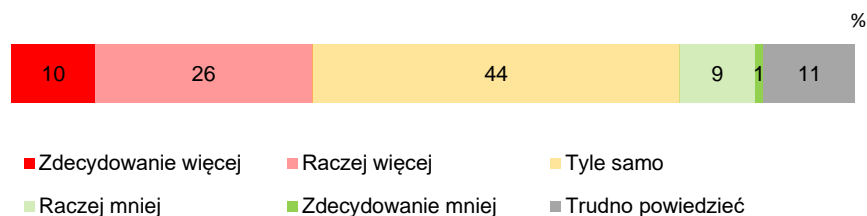
TABELA 5

Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm w porównaniu z Sejmem poprzedniej kadencji będzie:

		Kadencje Sejmu						
		III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
		XI 1997	X 2001	X 2005	XI 2007	XII 2011	XI 2015	XI 2019
		w procentach						
cieszył się większym autorytetem społecznym	Tak	46	54	40	62	21	44	35
	Nie	26	19	29	16	62	34	40
	Trudno powiedzieć	28	27	31	22	17	22	25
podjmował bardziej trafne decyzje	Tak	44	56	43	59	29	41	40
	Nie	21	14	23	14	47	33	31
	Trudno powiedzieć	35	30	34	27	24	26	30
działał sprawniej i skuteczniej	Tak	44	57	41	60	28	45	36
	Nie	21	14	25	15	49	29	36
	Trudno powiedzieć	35	29	34	25	23	26	28
lepiej reprezentował interesy społeczeństwa	Tak	48	52	40	57	27	43	43
	Nie	24	17	25	17	52	32	30
	Trudno powiedzieć	28	31	34	26	21	25	26
lepiej reprezentował różnorodność wyznawanych w społeczeństwie wartości i przekonań	Tak	-	-	-	-	33	36	39
	Nie	-	-	-	-	44	40	32
	Trudno powiedzieć	-	-	-	-	23	24	29

Niemal połowa badanych nie spodziewa się większych zmian atmosfery obrad Sejmu – 44% z nich uważa, że sporów i konfliktów w nowym Sejmie będzie tyle samo, co w dotychczasowym. Wśród pozostałych przeważa opinia, że będzie ich więcej. Tak uważa ponad jedna trzecia (36%) respondentów. Mniej niż co dziesiąty ankietowany (9%) twierdzi, że będzie ich raczej mniej, a prawie nikt nie uważa, że będzie ich zdecydowanie mniej.

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, w nowym Sejmie będzie więcej sporów i konfliktów niż w Sejmie poprzedniej kadencji czy też mniej?

Oceny tego wymiaru bardzo różnią się w zależności od konkretnej sytuacji politycznej na początku kolejnych kadencji Sejmu. W porównaniu z rokiem 2015 można zauważyć wyraźny spadek odsetka spodziewających się, że sporów będzie mniej.

TABELA 6

Czy, Pana(i) zdaniem, w nowym Sejmie będzie więcej sporów i konfliktów niż w Sejmie poprzedniej kadencji czy też mniej?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu						
	III kadencji XI 1997	IV kadencji X 2001	V kadencji X 2005	VI kadencji XI 2007	VII kadencji XII 2011	VIII kadencji XI 2015	IX kadencji XI 2019
	w procentach						
Więcej	46	19	24	11	45	34	36
Tyle samo	23	27	35	27	35	29	44
Mniej	20	42	25	51	11	25	10
Trudno powiedzieć	11	12	16	11	9	12	11

REPREZENTATYWNOŚĆ SEJMU IX KADENCJI

Ponad połowa badanych (57%) uważa, że ich poglądy mają w Sejmie reprezentację – niektórzy posłowie myślą podobnie jak oni. Relatywnie niewielka część respondentów (16%) jest zdania, że większość posłów myśli podobni jak oni. Zbliżony jest także odsetek tych, którzy nie widzą w Sejmie posłów reprezentujących bliski im sposób myślenia (14%).

Podczas gdy omówione wyżej oczekiwania wobec kolejnych Sejmów na początku kadencji podlegają bardzo silnym wahaniom w zależności od aktualnej sytuacji politycznej i wyników wyborów, ocena reprezentatywności kolejnych Sejmów okazuje się dość stabilna. Począwszy od roku 1997, odsetek badanych twierdzących, że część posłów reprezentuje bliski im sposób myślenia, zawierał się w przedziale od 52% (w 2005 roku) do 60% (w 1997 roku). Opinię, że większość posłów myśli podobnie jak oni, wyrażało od 8% ankietowanych (w 2011 roku) do 18% (w 2001 roku). Największym wahaniom podlegał odsetek respondentów nieznajdujących swojej reprezentacji w Sejmie – od 10% w roku 1997, do 26% w 2011. Biorąc pod uwagę te przedziały, tegoroczne wyniki można określić jako dość typowe.

TABELA 7

Czy ma Pan(i) poczucie, że w nowym Sejmie znaleźli się posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu						
	III kadencji	IV kadencji	V kadencji	VI kadencji	VII kadencji	VIII kadencji	IX kadencji
	XI 1997	X 2001	X 2005	XI 2007	XII 2011	XI 2015	XI 2019
	w procentach						
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	17	18	13	12	8	16	16
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	60	57	52	56	55	53	57
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	10	12	23	15	26	21	14
Trudno powiedzieć	14	13	12	17	11	10	13

Opinię, że ich sposób myślenia nie jest reprezentowany w Sejmie, najczęściej wyrażają badani oceniający swoją sytuację materialną jako złą (24%), żyjący w miastach od 100 000 do 499 999 mieszkańców (21%), osoby uzyskujące najniższe miesięczne dochody *per capita* (poniżej 1000 złotych – 19%), a także ankietowani deklarujący poglądy centrowe (20%) oraz rzadziej uczestniczący w praktykach religijnych (zob. tabelę aneksową 9).

Spośród wyborców wszystkich komitetów wyborczych osób o poglądach bliskich własnych najczęściej nie znajdują w Sejmie badani deklarujący, że oddali głos na KWW Koalicja Obywatelska (12%), KW Polskie Stronnictwo Ludowe (11%) oraz KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (11%). Co zrozumiałe, jeszcze częściej swojej reprezentacji w Sejmie nie widzą ci badani, którzy nie uczestniczyli w październikowych wyborach (28%).

TABELA 8

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a) Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy ma Pan(i) poczucie, że w nowym Sejmie znaleźli się posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?			
	Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	Trudno powiedzieć
	w procentach			
KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz'15)	10	66	11	13
KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Porozumienie, SP)	32	52	8	8
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Wiosna, Lewica Razem)	2	76	11	11
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	6	84	6	4
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	6	72	12	10
Niebiorący udziału w wyborach	9	39	28	24

MOTYWACJE POSŁÓW

W tegorocznym badaniu notujemy także istotne zmiany w postrzeganiu motywacji posłów.

Ankietowanych pytaliśmy, dlaczego ich zdaniem ludzie decydują się zostać parlamentarzystami. W dotychczasowych pomiarach wyraźnie przeważały dwie motywacje: pieniądze i władza. Choć badani nadal wskazują na kluczową rolę chęci posiadania władzy, postrzegany wpływ pieniędzy wyraźnie zmalał (obecnie jest to trzeci najczęściej wskazywany czynnik, ex aequo z chęcią realizowania programu partii). Spadła także częstość wskazywania odpowiedzi odwołujących się do wygodnego życia oraz osobistej popularności.

Znacząco wzrósł z kolei odsetek respondentów twierdzących, że ludzie zostają posłami z przyczyn ideowych: by pomóc innym, zrobić coś dobrego. Obecnie jest to druga najczęściej wskazywana odpowiedź (w latach 1999 i 2011 była to najrzadziej pojawiająca się motywacja, a w 2007 – druga od końca).

TABELA 9

Kto decyduje się na to, by zostać posłem? Czy jest to człowiek, który przede wszystkim*:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	XI 1999	XI 2007	X 2011	XI 2019
	w procentach			
chce mieć dużo pieniędzy	44	42	43	28
chce mieć władzę	42	37	40	43
chce realizować program swojej partii	29	28	24	28
lubi wygodne, łatwe i przyjemne życie	26	23	24	17
chce być sławny, popularny	24	20	23	16
chce pomóc innym, zrobić coś dobrego	14	23	19	31
Trudno powiedzieć	4	5	4	6

* Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać dwie odpowiedzi

Poprzedni Sejm na koniec kadencji cieszył się wyjątkowo dobrymi ocenami działalności, co znajduje odzwierciedlenie także w całościowej ocenie jego funkcjonowania. Opinię, że skutecznie radził sobie z wyzwaniami, wyraża zdecydowanie większy odsetek ankietowanych niż w przypadku wcześniejszych Sejmów.

Wśród respondentów przeważa opinia, że nowo wybrany Sejm będzie podobny do poprzedniego – nie będzie ani lepszy, ani gorszy. Jednak biorąc pod uwagę dobre oceny dotychczasowego składu izby niższej parlamentu, można uznać to za dość optymistyczne przewidywania. Relatywnie duża część Polaków jest przekonana, że Sejm IX kadencji będzie reprezentował interesy społeczeństwa i jego różnorodność lepiej niż poprzedni, a także że będzie podejmował bardziej trafne decyzje.

Większość ankietowanych znajduje w nowo wybranym Sejmie osoby reprezentujące bliski im punkt widzenia. W odróżnieniu od innych wskaźników omawianych w tym komunikacie, które podlegają znaczącym zmianom w zależności od sytuacji politycznej i wyników wyborów, postrzegana reprezentatywność Sejmu jest stosunkowo stabilna na przestrzeni kolejnych kadencji.

Opracował

Antoni Głowacki